

SIFIR ATIK KAVANOZU

AMAÇ

Üretim, tüketim ve sıfır atık kavramı üzerine düşünmek.

SÜRE

1 hafta

HAZIRLIK

- Sıfır atık uygulamaları ile ilgili etkinlik öncesinde araştırma yapabilirsiniz.
- Sıfır atık konusunda daha fazla bilgi edinmek ve farklı etkinlik önerilerine ulaşmak için sifiratiktema.org sitesini ziyaret edebilirsiniz.

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ

1. Katılımcılara aşağıdaki soruları sorarak etkinliğe başlayın.
 - Bir gününüzü düşünün, sabah kalktığınız andan itibaren hangi işleri yapıyorsunuz?
 - Okula yürüyerek mi, servisle mi, bisikletle mi, toplu taşımayla mı, özel araçla mı geliyorsunuz?
 - Duş alırken su kullanımınıza dikkat ediyor musunuz?
 - Ne sıklıkla alışveriş yapıyorsunuz?
Bez torbalarınız / mataranız var mı? Bir şey satın alırken nelere dikkat ediyorsunuz?
 - Günlük hayatınızı düşündüğünüzde sizce tüm bu işler doğayı nasıl etkiliyor?

"Sabah kalktınız, tuvalete gittiniz, önce ışığı açtınız, ardından musluğu. Işığın yanması için elektriğe ve bunun için bir elektrik santraline ihtiyaç var, elektrik üretilirken bazı santraller hava kirliliği yaratır. Dolayısıyla elektrik düğmesine her bastığımızda havayı da kirletmeye başlarız. Suyu açtığımızdan itibaren su tüketmeye ve kirletmeye başlarız. Kullandığımız el, yüz, saç, ağız gibi temizleyicilerle de su kirlenir. Kirli sular kanalizasyona, oradan derelere ve denizlere gider. Okula giderken karton bir bardakta kahve, bir poşet içinde simit ya da sandviç aldınız. Okulunuzda bilgisayarınızı ve interneti kullandınız, çıktılar aldınız, tuvalete gittiniz... Öğlen yemeğinde masanızdan kalkarken geride neler kaldı? Kâğıt servisler, plastik pipet, kap, tabaklar, peçete, ıslak mendil, yemek... Gün boyu çay ve kahve tükettiniz. Akşam dönüşte ev için alışveriş yaptınız. Bir süрю paketlenmiş yiyecekler ve içeceklerle alışveriş sepetini doldurdunuz ve evinize doğru yola çıktınız..."

2. Katılımcılara daha önce "Sıfır Atık" kavramını duyup duymadıklarını ve tanımını bilip bilmediklerini sorun. Yanıtlarını aldıktan sonra "Sıfır Atık" ile ilgili aşağıdaki gibi açıklama yapın.

"Günlük hayatımız içerisinde yaptığımız tercihler ve aldığımız kararların her zaman doğaya etkisi vardır. Tercihlerimiz ve kararlarımız doğrultusunda doğayı kullanıyoruz. Gün geçtikçe de buna daha çok ihtiyaç duyuyoruz. Bu ihtiyaçlar ile beraber daha fazla üretiliyor, satın alıyor, tüketiyor ve daha fazla atık çıkarıyoruz. Karbon ayak izimiz gün geçtikçe daha fazla büyüyor. Bilim insanları bıraktığımız bu izleri azaltmak için vakit kaybetmeden harekete geçmemizi, daha az tüketmemizi ve kullandığımız ürünlerin doğaya etkisini düşünerek atıklarımızı azaltmamızı söylüyor. Bunun için yapabileceğimiz şeylerden biri "Sıfır Atık" felsefesine uygun yaşamak...

Sıfır Atık,

- Ürettiğimiz atıkların, kullandığımız materyallerin miktarını ve zararlı etkilerini azaltan,
- Tüm kaynakların korunmasını ve yeniden kazandırılmasını, yakılmasını veya toprağa gömülmesini engelleyen veya minimize eden ürünlerin ve sistemlerin tasarlanmaları ve işletilmeleri demektir.

Bu felsefeye göre atıkların gözden geçirilmesi, atıkların neden oluştuğu üzerine düşünülmesi, atık oluşumunun önlenmesi, atıkların oluşması durumunda ise geri dönüştürülmesi hedefleniyor. Atık yönetim felsefesi olarak da söz edilen sıfır atık ile insanlar atıksız bir dünyayı savunuyor ve doğal varlıkların korunması, gereğinden fazla tüketimin önlenmesi için de çalışmalarda bulunuyor. Sıfır Atık felsefesiyle beraber atıklar öncelikle en aza indirilmeye çalışılıyor. Ayrıca geri kalan atıklar da geri dönüştürerek tüm kaynakların tamamen sisteme geri alınabileceği bir döngü yaratılması amaçlanıyor. Bu felsefeye göre gerekli değilse tüketmemeli, daha az tüketmeli, değerlendirip yeniden, farklı amaçla kullanmalıyız. Kısacası atıklarımızı mümkün olduğunca azaltmalıyız. Son aşamada ise, eğer bir atığımız çıkıyorsa geri dönüşümüne katkı sağlamalıyız."

3. Katılımcılara aşağıdaki gibi farklı insanların 1 yıl ya da farklı zaman dilimleri içerisinde tüm atıklarını biriktirdikleri kavanoz görsellerini gösterin ve aşağıdaki soruları sorun.

- Sizce bu kavanozun içindekiler ne olabilir?
- Kim, neyi biriktirmiş olabilir?
- Neden biriktirmiş olabilir?
- Sizin bu şekilde biriktirdiğiniz şeyler var mı?

4. Katılımcıların fikir yürütmelerini teşvik edin. Yanıtları aldıktan sonra bu kavanozun içinde yer alanların bir kişinin bir yılda çıkardığı çöpleri olduğunu açıklayın. İsterlerse internette bu konuda araştırma yaparak farklı örneklere ve bu prensiple yaşayan insanların yaşam tarzlarını araştırabileceklerini söyleyin.

- Ne düşünüyorsunuz? Bir günde ya da belki dışarıda yediğimiz bir öğünde çıkardığımız atıkları düşünün... Arama motoruna sıfır atık ya da zero waste yazarak bir yıl boyunca çıkardıkları atıkları bir kavanozda toplayarak ekolojik ayak izini küçülten insanların hikâyesini ve yaşam alışkanlıklarını nasıl değiştirdiklerini inceleyebilirsiniz.

BİRİKTE ÜRETELİM

5. Katılımcılardan gönüllü olanlar var ise onlara birer kavanoz verip, 1 hafta boyunca tüm atıklarını kavanozda biriktirmesini isteyin.
6. Gönüllü olan başka katılımcılar var ise katılımcılara kavanoz verip, ne kadar sürede dolduracaklarını gözlemlerini isteyin.
7. 1 hafta boyunca tüm katılımcıların çıkardıkları atıkları biriktirmeyip fotoğraflarını çekmelerini ve telefonlarında bir atık albümü oluşturmaları için teşvik edin. Tüm fotoğrafları hem bireysel hem de tüm sınıf olarak değerlendirin. En çok hangi atıklar çıkıyor? Bunları nasıl azaltabiliriz? Soruları ile konuyu derinlemesine tartışabilir ve öneriler geliştirebilirsiniz.

